

N:o 24.

Ank. till Riksd. kansli den 18 april 1893, kl. 4 e. m.

Andra Kammarens fjerde tillfälliga utskotts utlåtande n:o 6, i anledning af herr C. M. Ekströms motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om ändring i förordningen angående expeditionslösen, åsyftande rättighet för part att tidigare bekomma expedition.

Uti en till utskottet hänvisad motion (n:o 82) har herr C. M. Ekström — efter återgifvande af stadgandet uti 16 § af förordningen angående expeditionslösen den 7 december 1883, hvilket lagrum innehåller bestämmelser, bland annat, när vid underdomstol på landet expedition skall för part vara tillgänglig, — anført, att dessa bestämmelser kunde uppfylla sitt ändamål i de domsagor, der tingen ännu hållas enligt stadgandet i 2 kap. 1 § rättegångsbalken, men att i sådana domsagor, i hvilka förordningen den 17 maj 1872 angående ändring i vissa fall af gällande bestämmelser om häradsting tillämpas, detta deremot icke vore förhållandet, ty, om än i domsagor, som utgöras af endast ett tingslag, der således tio allmänna tingssammanträden årligen hållas, målen i mera omfattande rättegångar kunde uppskjutas med förbigående af nästföljande, vanligen inom en månad infallande sammanträde, hvilket möjliggjorde en i jämförelse med äldre förhållanden någorlunda skyndsam handläggning, hade detta icke blifvit förhållandet i de domsagor, som bestode af två tingslag och hvarest under vårtinget årligen hölles tre samt under höstetinget två eller sammanlagdt allenast fem

allmänna sammanträden om året. I domsagor af senare slaget borde icke lämpligen ofvanberörda tillvägagående ega rum i afseende å målens uppskjutande, ehuru så ofta måste ske. Expeditionerna i uppskjutna mål komme nemligen vederbörande parter till handa å första dagen af det sammanträde, under hvilket målen borde handläggas, men parterna nödgades då, enär de icke haft tillfälle att på förhand granska handlingarna, antingen att lemna sina rättegångar till pröfning i mer eller mindre outredt skick eller ock äfventyra en både onödigtvis kostsam och i många fall allt för riskabel tidsutdrägt.

På dessa skäl och då den snabbhet i rättegången, som afsetts med 1872 års tingsordning, i väsentlig mån motverkades af påvisade förhållanden, har i motionen hemställts, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om sådan ändring i ofvannämnda förordning af den 7 december 1883, att parterna vid underdomstolarne å landet måtte hos rättens ordförande tillhandahållas sina expeditioner i uppskjutna mål minst en vecka före det nästföljande allmänna tingsammansammanträdet, der ej dylika expeditioner böra utlemnas å för tings avslutande särskildt utsatt dag.

Utskottet anser sig till en början böra erinra, att de lagrum, som i motionen åsyftas, hafva i hithörande delar följande lydelse:

2 kap. 1 § rättegångsbalken.

»I härad skall häradshöfding ting hålla å rätten tingsstad tre gånger om året: första gången om vintern, emellan tjugonedag jul och april månad: andra gången om sommaren, emellan Valborgs och midsommars dag: tredje gången om hösten.»

Förordningen den 17 maj 1872.

§ 1. »I tingslag, som ensamt utgör en domsaga, så ock der två tingslag äro till en domsaga förenade, skola årligen hållas två lagtima ting, det ena, vårtinget, emellan tjugonedag jul och midsommar, samt det andra, höstetinget, emellan september månads början och Thomedag.»

§ 2. »Utgör tingslag ensamt en domsaga, skall häradsrätten der hålla allmänna sammanträden, under vårtinget sex gånger och under höstetinget fyra gånger, nemligen, under förra tinget: tjugonedag jul, då han på måndag infaller, men eljest nästa måndag derefter och sedan hvar fjärde måndag, som före tingstidens slut inträffar, så räknadt, att

alltid fyra veckor blifva mellan hvarje måndag, å hvilken allmänt sammanträde börjas; samt under senare tinget: första måndagen i september månad och sedan hvar fjerde måndag, likasom under vårtinget. Infaller» — — — — —

§ 3. »Äro två tingslag till en domsaga förenade, hälle häradsrätten i hvartdera tingslaget allmänna sammanträden, under vårtinget tre gånger och under höstetinget två gånger, nemligen: i ena tingslaget, under vårtinget: tjugonedag jul, då han på måndag infaller, men eljest nästa måndag derefter och sedan hvar åttonde måndag, som före tingstidens slut inträffar; och under höstetinget första måndagen i september och sedan måndagen åtta veckor derefter; samt i andra tingslaget under hvartdera tinget de måndagar, som infalla fyra veckor från början af hvarje allmänt sammanträde i förra tingslaget. Inträffar» — — — — —

Förordningen angående expeditionslösen den 7 december 1883.

§ 16. »Vid underdomstol på landet skall expedition, som utan särskild begäran bör utfärdas, vara att tillgå:

a) för lagtima ting eller ock allmänt eller särskildt sammanträde, hvarå sådant ting afslutas, å den för tingets afslutande bestämda dag, eller, der den sak, hvori expeditionen utfärdas, blifvit handlagd samma dag, inom fjorton dagar derefter;

b) för annat allmänt sammanträde under lagtima ting i slutligen afgjordt mål inom fjorton dagar efter beslutets afkunnande, men i annan sak senast vid nästa allmänna sammanträde eller, der sådant icke under tinget hålles, å den för tingets afslutande bestämda dag;»

»Expedition, som utfärdas till part, hvilken endast på grund af egen begäran är skyldig lösa densamma, skall jemväl hållas för honom tillgänglig inom tid, som finnes här ofvan föreskrifven, der icke expeditionen äskas först derefter eller så sent före samma tids utgång, att dess utskrifvande icke dessförinnan medhinnas, i hvilka fall expeditionen bör vara att tillgå inom fjorton dagar efter det den blifvit begärd.»

Derjemte vill utskottet anmärka, att den förändring i rättegångsordningen, åsyftande en snabbare lagskipning vid häradsrätterna, som skedde genom förordningen den 17 maj 1872, eger för närvarande tillämpning i 68 af rikets 116 domsagor; och ingå i nämnda 68 domsagor 33, bestående af allenast *ett* tingslag, och 35, som omfatta *två* tingslag.

På sätt framgår af här ofvan åberopade § 16 i förordningen om expeditionslösen den 7 december 1883, eger i mål, som handlagts å annat allmänt tingssammanträde än det, hvarå ting afslutas, part att, då målet uppskjutits, erhålla sin expedition senast vid nästa allmänna sammanträde eller, der sådant icke under tinget hålles, å den för tingets afslutande bestämda dag. Det kan derfor inträffa, att part, som fått sitt mål uppskjutet från ett allmänt sammanträde till nästa allmänna sammanträde under tinget, nödgas, synnerligast om målet blifvit utsatt till första rättegångsdagen, att uppträda inför domstolen utan att hafva haft tillfälle att taga annat än en flygtig, stundom alls ingen, kännedom om protokollets innehåll. Han vet följaktligen icke, om deri återgifvas parternas anföranden, vittnens berättelser eller innehållet af åberopade handlingar på sådant sätt, att icke anledning kan finnas till anmärkning från hans sida. Han är då stöld i valet emellan att antingen öfverlemna målet, okunnig om protokollets innebörd, eller begära uppskof allenast för att få tillfälle granska detsamma. I de flesta fall, åtminstone der saken är af någon betydelse, lärer väl en försiktig part välja det senare alternativet; men då inträffar, att, uti de väl tvifvels utan flesta fall, der skäl till anmärkning emot protokollets affattning befinnes icke vara för handen, uppskofvet varit fullkomligt öfverffödigt och endast tjenat till att fördröja sakens afgörande, ett dröjsmål som kunnat undvikas, derest parten erhållit expeditionen så lång tid före målets handläggning, att han medhunnit att genomläsa protokollet och öfverväga dess innehåll.

Att klagomål häröfver skola förekomma företrädesvis i de af två tingslag bestående domsagorna, der två månader förflyta emellan de allmänna tingssammanträdena, är tydligt. Deremot torde olägenheten vara mindre känbar i de domsagor, som utgöras af allenast ett tingslag, hvarest under vår- och hösteting allmänna tingssammanträden hållas hvarje månad. I dessa senare domsagor torde också en sådan anordning, som motionären föreslagit, enligt hvilken anordning protokoll uti uppskjutna mål skulle i dylik domsaga vara att tillgå tidigare än 3 veckor efter handläggningen, kunna blifva för domaren väl mycket betungande, synnerligast der rättegångarnes antal är stort och domaren åliggande extra förrättningar äro många. Af detta skäl finner utskottet, som för öfrigt i allo gillar motionärens syfte, sig icke böra tillstyrka förslaget, så vidt angår de domsagor, hvilka utgöras af allenast ett tingslag.

Beträffande åter de domsagor, som innefatta två tingslag, föreställer sig utskottet, att derstädes den föreslagna ändringen i förordningen

angående expeditionslösen skulle kunna utan svårighet vinna tillämpning. I dylik domsaga komme i här afsedda fall sex à sju veckor att förflyta från målets handläggning, till dess att expeditionen skulle vara för parten tillgänglig; och ehuru utskottet icke förbisett, att under tiden förekommit inom andra tingslaget sammanträde, som måste i sin ordning utarbetas, tror dock utskottet, att befattningen härmed icke behöfver upptaga tiden så uteslutande, att icke jemväl något arbete kan nedläggas på det föregående sammanträdet inom domsagan. Utskottet anser sig därför kunna tillstyrka bifall till motionen härutinnan.

De i motionärens yrkande förekommande orden »minst en vecka före det nästföljande allmänna tingssammanträdet, der ej dylika expeditioner böra utlemnas å för tings afslutande särskildt utsatt dag» torde dock böra utbytas mot: »senast en vecka före början af det allmänna tingssammanträde, till hvilket målet uppskjutits, der ej dylika expeditioner böra i följd af redan nu gällande bestämmelser tidigare utlemnas», genom hvilken senare ordalydelse torde tydligare angifvas hvad motionären åsyftat.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt får utskottet hemställa,

att Andra Kammaren måtte för sin del besluta, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t an hålla om sådan ändring i förordningen den 7 december 1883, angående expeditionslösen, att uti domsaga på landet, i hvilken på grund af förordningen den 17 maj 1872 fem allmänna tingssammanträden hållas, parterna lemnas tillfälle att, om de så önska, hos rättens ordförande erhålla sina expeditioner i uppskjutet mål senast en vecka före början af det allmänna tingssammanträde, till hvilket målet uppskjutits, der ej dylika expeditioner böra i följd af redan nu gällande bestämmelser tidigare utlemnas.

Stockholm den 18 april 1893.

På utskottets vägnar:

W. SKYTTE.
